

DIGITÁLIS KÖZÖSSÉGÉPÍTÉS ÉS ÉLMÉNY- TEREMTÉS AZ EGYETEMI TÁVOLLÉTI OKTATÁS IDŐSZAKÁBAN

Velics Gabriella

velics.gabriella@ppk.elte.hu

DOI: 10.20520/JEL-KEP.2022.1.75

Absztrakt

Az egyetemi életszakasz tipikus jellemzője az intenzív személyes közösségi részvétel. Az órákon való együttlét mellett a szabadidős programokon való részvétel és találkozások a hallgatótársakkal, oktatókkal az egyetemi évek meghatározó élményanyagát nyújtják. A járványhelyzet miatt elrendelt távolléti oktatás során a hallgatók világszerte nehezen élték meg ezen alkalmak hiányát. A közösségi kapcsolatok fenntartása mind az egyetem dolgozói, mind a hallgatók részéről sajátos erőfeszítéseket kívánt. A tanulmány a nemzetközi (USA, Kína) példákon túl az ELTE PPK szombathelyi hallgatóival megvalósult kezdeményezést mutatja be. A közösségszervezés BA szakos hallgatók *Közösségszerelő Műhely* címen olyan programsorozat megvalósításába kezdtek, mely egyaránt szolgálta a pályára való felkészülést, és a hallgatói-oktatói közösség együtt tartását és megerősítését a digitális oktatás időszakában.

Kulcsszavak

digitális közösség, online társas interakciók, cselekvés általi tanulás, COVID-19

COMMUNITY BUILDING ACTIVITIES IN HIGHER EDUCATION DURING COVID-19 PANDEMIC

Gabriella Velics

Abstract

After the challenges and experiences of the first semester of home education, the Szombathely Institute of Eötvös Loránd University Faculty of Education and Psychology has developed a new initiative which serves both to prepare BA students of community coordination for their professional career as well as the joint operation and strengthening of the student-teacher community in digital education. The study is based on Chinese and American experiences on distance learning and students' sense of community during COVID-19 pandemic, and gives a detailed overview of the Hungarian initiative: the Community Assembly Workshop. The series included eight programmes in the 2020/21 academic year, with the involvement of students on the basis of learning by doing principle. All phases of the work were carried out by the students, with background information, professional support and guidance provided by the instructor.

Keywords

digital community coordination, online social interaction, learning by doing, Covid-19

DIGITÁLIS KÖZÖSSÉGÉPÍTÉS ÉS ÉLMÉNYTEREMTÉS AZ EGYETEMI TÁVOLLÉTI OKTATÁS IDŐSZAKÁBAN

Velics Gabriella

Bevezetés

Az egyetemi ifjúsági életszakasz egyik legmeghatározóbb élménye a szociális tanulási folyamat (Zsolnai 2014, Kozma 1999) részeként meghatározható intenzív személyes közösségi részvétel, mely a maga kiterjedt és változatos érzelmi és szociális mintázatával együtt sokak számára a „legszebb évek” emlékét idézi. A koronavírus járvány miatt elrendelt távolléti oktatás során világszerte érzékelhetővé vált, hogy a hallgatók nehezen élték meg korábbi társas személyes kapcsolataik eltűnését, a kapcsolattartás a digitális térben enyhítette, de nem pótolta ezt a hiányérzetet. Az egyetemek a normál működési folyamataiknak csak egy részére koncentráltak, hogy az oktatás, oktatásszervezés minél gördülékenyebben átálljon a távolléti oktatásra és a félévek sikeresen abszolválhatók legyenek. Az oktatásszervezésben dolgozók, az oktatók, az intézmény vezetői az új körülmények között próbáltak olyan rendszert kialakítani és működtetni, mely újszerűségében is vállalható módon megfelel a szervezet működési szabályainak, figyelembe veszi a megváltozott körülményeket és biztosítja a tanítás-tanulás elvárt színvonalát. A figyelem többnyire csak a hallgatók tájékoztatására, a kurzusok átalakítására, az órátartásra és a vizsgázatásra összpontosult, kevesebb energia maradt az egyetemi közösségi programokra (sport, rekreáció), kevesebb alkotó energia és lehetőség maradt a kötelezőn túli kapcsolatok ápolására. A távolléti oktatás időszaka olyan pszichés helyzetet eredményezett, ahol hallgató és oktató egyaránt hiányként és stresszfaktorként élte meg a kapcsolódási lehetőségek órákra és feladatokra korlátozódását (Gyarmathy 2021a).

A tanulmány azt a kérdést járja körül, hogyan lehetséges a Covid-19 pandémia és a távolléti oktatás ellenére hallgatói közösséget építeni, és ebben milyen szerepe van az újszerűen alkalmazott kommunikációs eszközöknek. Az amerikai (Indiana University Bloomington), a kínai (Qingdao Agricultural University) és a magyar (ELTE PPK) egyetem a helyi- és kulturális sajátosságoknak, a jogi környezetnek megfelelően különböző módon inspirálta a hallgatókat az összetartásra, a közösségi élmények megélésére.

A kínai példa

Ezen a példán keresztül szeretném bemutatni, hogy a távolléti oktatás időszakában attól függetlenül, hogy valaki szinkron vagy aszinkron oktatásban vett részt, a közösséghez tartozás megélése pozitívan befolyásolta a tanulási folyamatokat. Xi Lin és Li Gao tanulmánya egy fejlett

régióban található kínai egyetem¹ hallgatóinak kérdőíves vizsgálatán alapul (Lin – Gao 2020). Az 1189 hallgató részvételével lezajlott vizsgálat azt a számomra meglepő eredmény hozta, hogy az aszinkron online kurzusok jobban elősegítették, hogy a hallgatók közösségként éljék meg ezt az időszakot. A hallgatók közötti interakciók, téma megbeszélések és ötletelések a hallgatók számára komfortosabbnak bizonyultak a nem azonnali választ kívánó tanulástámogató felületeken², mint a szinkron órák. A tanulmány nem a hallgatók szabadidős tevékenységére összpontosított, hanem kimondottan az online oktatás folyamatában vizsgálja a hallgatói tapasztalatokat arra vonatkozóan, hogy melyik oktatási forma biztosította számukra erősebben a közösségi élményt, hogy egy tanulósoport részei; és a kétféle oktatási mód milyen előnnyel és hátránnyal bírt számukra. Arra vonatkozóan, hogy az egyetem biztosított-e bármilyen rekreációs célú támogatást a hallgatóknak ez idő alatt, nincs említés.

A szinkron oktatás előnyeként az interakciókat, az „osztálytermi” környezetet és a kurzus tartalmához való jobb hozzáférést; hátrányként a tanulási folyamat nehézségeit, a technológiai problémákat és a figyelem elkalandozását jelölték meg (1. táblázat). Az előnyökhöz magyarázatként érdemes tudni, hogy a kínai nagy létszámú kurzusokon a hallgatók egy része nem látja vagy nem hallja tisztán az oktatót, így nehezebben követi a tananyagot, vagy óra előtt el kell foglalni a jobb helyeket az előadóteremben. A szinkron online órák ezen hátrányokat jelentősen csökkentették, amit a hallgatók a kurzus minőségének javulásaként éltek meg.

A kutatás az aszinkron oktatás előnyeként azt a jellegzetességet emelték ki; hogy ily módon a hallgatók képesek voltak önmaguk szabályozni a tanulási folyamatukat (időbeosztás, rugalmasság a tananyagban való előrehaladás sebességében), és ők irányíthatták a folyamatot (ismételt megtekintések, elmélyedés a részletekben, válogathattak abból a gazdag ismeretanyagból, amit az oktató kínált számukra). Az aszinkron oktatás hátrányaként, kihívásként élték meg az izoláció érzését, az interakciók minőségét, a technológia problémákat és a kurzus megnövekedett elvárásait, terheit (2. táblázat).

Az amerikai példa

Az amerikai példa már nem csupán az egyetemi kurzusok digitális felületre való átköltöztetésének következményeiről számol be, hanem részletesen bemutatja, hogyan folytatták a megszokott közösségépítő tevékenységet a pandémia és a távolléti oktatás időszakában, új helyen, új formában.

Az Indianai Egyetem a legjobb száz amerikai egyetem közé tartozik, az Olasz nyelvi program oktatói közössége évek óta kínál tanórákon kívüli programokat, találkozási és beszélgetési lehetőséget a hallgatóknak. A filmnézés vagy a kulturális programok nem csupán a szórakoztatást szolgálják, hanem az olasz nyelv gyakorlását, az olasz kultúra mélyebb megismerését is lehetővé teszik, vagyis a képzési célnak megfelelően fejlesztik a hallgatók kompetenciáit, és növelik elköteleződésüket. A 2020 tavaszi félévre betervezett programokat egy 12 fős oktatói közösség alakította át, és valósította meg az Instagram és a Facebook felületek segítségével, hogy az izoláció ellenére továbbra is fenntartsák a közösségi élményt (Ardeni – Dallavalle – Serafin 2021). A folyamat 2020 tavaszán egy rövid videóval indult, melyben biztosították a hallgatókat, hogy továbbra is figyelnek rájuk, és azt szeretnék elérni, hogy a hallgatók érezzék, ide tartoznak. „Bár nem a szeretett Bloomington-i kampuszon, mégis mindannyian együtt va-

¹ A szerzők a cikkben nem nevesítik az egyetemet, mindenhol a „northeastern university in China” néven említik. A szerzők adataiból következtettek arra, hogy a Qingdao Agricultural University-ről van szó.

² LMS: Learning Management Service. Hazánkban a Moodle és a Canvas elterjedt, Kínában a Moodle alkalmazásáról esik szó.

1. táblázat

A szinkron távolléti oktatás előnyei és kihívásai

Előnyök	Altémák	Kihívások	Altémák
Interakciók	<ul style="list-style-type: none"> – lehet kérdezni; – meg lehetett vitatni a csoporttársakkal a tananyagot; – könnyen és vidáman lehet kommunikálni a társakkal és az oktatóval; – bátran lehet kérdezni és válaszolni; – azonnali visszajelzések; – a hallgatók megosztják a forrásaikat a társakkal; – több lehetőség a megbeszélésre; – aktívabb részvétel; 	Előrehaladás a tanulási folyamatban	<ul style="list-style-type: none"> – nem tudom követni az órát; – nem tudom magamra szabni a tanulási tempót, folyamatot;
Osztálytermi környezet	<ul style="list-style-type: none"> – az oktató ellenőrzi, hogy tanulok-e; – nem kell sietni, hogy a teremben jó ülőhelyet foglaljunk; – lehet az interneten további forrásokat keresni, miközben hallgatjuk az órát; 	Technológiai problémák	<ul style="list-style-type: none"> – nem ismerem a szoftver használatát; – ha hosszú időn keresztül nézem a képernyőt, elfáradok;
Kurzus minősége (hozzáférés)	<ul style="list-style-type: none"> – tisztán látom a vetített diasort; – tisztán hallok az oktató hangját; – különböző tanulási segédanyagokhoz férek hozzá 	Figyelem elkalandozás	<ul style="list-style-type: none"> – valaki nem némította le a mikrofonját és zajos; – néhány hallgató nem vesz részt aktívan az órákon; – néhány hallgató az óra témájától eltérő tartalmakat chat-el

Forrás: Lin – Gao (2020: 174)

gyunk ebben a helyzetben. Itt vagyunk, mint egy csapat.” (Ardeni – Dallavalle – Serafin 2021, 88. old.) A videó nem csupán a kiegészítő tartalmakról (filmek, Spotify zenelista, új Instagram felület) és a félév újításairól (Bingo Anti-Virale, online Karaoke verseny) informálta a hallgatókat, hanem lelket is öntött beléjük; továbbá megmutatta, hogy a programban dolgozó 12 oktató elkötelezett a közösség irányában (Indiana University – Italian Program, 2020). Az oktatók a kurzusokhoz csatlakozó rendezvényeket és közösségi programokat kénytelenek voltak az online környezetbe áthelyezni. Ezek a rendezvények a program résztvevői számára még a kurzusjegybe is beleszámítanak. Nem kötelező mindegyiken részt venni, de félévente egyen igen, és ez a kurzusjegy 3%-át éri.

2. táblázat

Az aszinkron távolléti oktatás előnyei és kihívásai

Előnyök	Altémák	Kihívások	Altémák
Önszabályozó tanulás	<ul style="list-style-type: none"> – otthon bárhol és bármikor tudok tanulni; – okosabban osztom be a tanulásra szánt időt; – többször is meg tudom nézni a videós tananyagot; – rugalmasan tanulok; – hatékonyabban tanulok; 	Társas izoláció	<ul style="list-style-type: none"> – kevesebb kommunikáció és megbeszélés az osztályban; – nem tudom, a többiek hogyan haladnak; – távol érzem magam a többiektől és ez demotivál a tanulásban;
Önirányított tanulás	<ul style="list-style-type: none"> – jobban koncentrálok a tanulásra; – mélyebben megértem az anyagot, mert ismételten megnézhetem a videókat; – az interneten keresek megoldást és forrást ha elakadok; – gazdag oktatási segédanyaghoz férnek hozzá, ez motivál a tanulásban 	Interakciók	<ul style="list-style-type: none"> – nem lehet azonnal megkérdezni az oktatót; – a kérdéseket nem válaszolják meg azonnal; – magamtól nem teljesen értem meg a tananyagot;
		Kurzus terhelés	<ul style="list-style-type: none"> – túl sok feladat; – túl sok tanulási tartalom;
		Technológiai problémák	<ul style="list-style-type: none"> – nem ismerem a szoftver használatát; – fáradt vagyok ha sokáig nézem a képernyőt; – a lassú internetkapcsolat rontja a videó minőségét

Forrás: Lin – Gao (2020: 175)

Az intézetnek 2014 óta volt Facebook profilja, 2018-ban hozták létre az Instagram felületüket, mert azt tapasztalták, hogy hallgatóik már nem használják a korábban oly népszerű közösségi média felületet. A járvány időszakában is mindkét felületet működtették: a Facebook-ot több oktató is tölthette tartalmakkal, míg az Instagram felülethez csak az intézet közösségi média menedzsere férhet hozzá. Mindkét felületen a felhívások, az eseményekről készült írások, fotók, videók jelentek meg.

A szokásos film-estek, koncertek, beszélgetős alkalmak, főzőcskéző estek mellett a járványidőszakban két új elemet fejlesztettek: a Bingo-t és a Karaoke versenyt, mindkettő a 2019/20-as év újdonságaként már részletesen meg volt tervezve, és az intézet szándéka szerint a hallgatók interkulturális tanulását és a közösség építését szolgálta volna a jelenléti megvalósítással. A Bingo 48 feladatot, kihívást tartalmazott, melyből annyit lehetett teljesíteni amennyit jónak látott, és azt, amelyiket választotta, majd az eredményt/bizonyítékot az Instagramra

vagy a Canvas-ra kellett feltölteni, ahonnan az intézet közösségi média felületein tovább osztották. Legalább öt kellett ahhoz, hogy a kurzusjegyebe beszámítson, és mindet teljesíteni kellett ahhoz, hogy valaki esélyes legyen a fődíjra. A feladatok között olyanok szerepeltek mint: pizzasütés, 50 fekvőtámasz miközben olaszul számolsz, posztolj olasz hírt, mutasd be a házi-állatot olaszul, taníts meg egy családtagnak két olasz mondatot, mutasd be a karantén-hobbid stb. (3. táblázat).

3. táblázat

Bingo Anti-Virale feladat-tábla

I	T	A	L	I	A	N	O
Post a review of an Italian film you've seen	Post a video of your daily routine	Post a picture of homemade pizza (not ordered) Be creative! 🍕	Post an Italian song you like	Meet up with some classmates on ZOOM to chat	Chat with your classmates in Italian using any virtual method and share the video	Share a video of Italians singing from their balconies during the quarantine	Give us a virtual tour of your house
Introduce your pets and/or family in a video in Italian	Post a review of an Italian book, article or comic	Participate in a virtual conversation hour	Post an article or piece of news about Italy	Practice your karaoke song and record it (with classmates or by yourself)	Tweet a video that has to do with Italian culture	Find a book in your house that is set in Italy	Host an interview in Italian with a friend or a classmate about how they're passing the time during the quarantine
Post some info about a famous Italian	Post a drawing of yours (or anything else) connected to Italian art	Teach a relative two sentences in Italian and share the video	Find something in your home that was made in Italy	Post a video about something fun you're doing at home (in Italian)	Post a video in which you recite an Italian poem from memory 🗣️	Find an Italian social media page that you like and share your favorite post	Post a video of your self-care routine—how do you spoil yourself?
Tape yourself reading a page from a book in the "Biblioteca Anti-Virale"	Sing two or three Italian songs in the shower and share which song was the best	Do 50 pushups in Italian (they don't need to be done all at once to count!) (let your instructor know if you need an alternative)	Participate in your second virtual conversation hour	FREE SPACE: being a great Italian student! 	Connect to the collective reading of the <i>Decameron</i> and share your experience https://www.sns.it/it/evento/lallegra-brigata	Act out a scene from an Italian play (es. <i>La mandragola</i> , <i>La locandiera</i>) and post it with TikTok	Write a comic in Italian – you can copy a famous style you know or make it completely your own
Make pasta alla carbonara (or another Italian recipe) and post a picture	Post a video in which you explain why more people should take Italian	Meet up on ZOOM with your karaoke group to talk about your project	Do 100 squats in Italian and post the video (let your instructor know if you need an alternative)	Go on a virtual tour of an Italian museum and post a picture of your favorite work of art	Write an email to your teacher to ask how they're doing and to give them updates on how you're doing 📧	Write a song or a funny poem in Italian about the quarantine	Share a video of yourself where you wash your hands and sing "tanti auguri a te!" twice
Repost a video about an Italian sporting event	Repost a video from a famous person who speaks Italian, but isn't Italian	Play chess. <i>Magic The Gathering</i> (or any online game) in Italian and post the video	Share a video of your newly-acquired quarantine hobby	Share a video in Italian of your quarantine high fashion: pajamas and lounge wear!	Share your dream Italian vacation (where, when, how) for when the quarantine is over	Tweet an Italian meme	Create a dance video on TikTok with an Italian song

Forrás: (Ardeni – Dallavalle – Serafin 2021: 100)

Mivel a hallgató kurzusjegyébe beleszámított ez a tevékenység, és az oktatóknak látnia kellett a megosztásokat, neki is létre kellett hoznia egy Instagram profilt. A szerzők leírják, hogy ezt több oktató is nehezményezte, illetve kényelmetlennek érezte. A privát szféra védelmében a hallgatóknak is javasolták, hogy a feladatokra egy új Instagram profilt nyissanak, mivel így nem látnak bele egymás magánéletébe. A Bingo Anti-Virale és az Instagram megosztások végül nem helyettesíthették a személyes interakciókat, de néhány tanulsággal szolgáltak. Az egyik az volt, hogy a Canvas mellett becsatolva a feladatba egy közösségi média platformot, azt jelentette, hogy a hallgató nem csupán az oktató felé teljesít (Canvas), és őt nem csak az oktató értékeli, hanem a közösségi média segítségével a hallgatók közvetlenül hozzáfértek egymás produkciójához, azt megbeszélhették, megíthették. További előnyt jelentett, hogy a feladatban a hallgatók egymást tanították az olasz kultúra különböző elemeit bemutatva, így már nem csupán az oktató volt a tudás bázisa, forrása.

A másik nagyrendezvény, mely több héten keresztül foglalkoztatta, dolgoztatta az évfolyamokat, a Karaoke-verseny volt. Ennek az előkészítése már féldőben tartott, amikor a karantént elrendelték, így voltak olyan, többnyire írásban beküldendő részfeladatok (pl. egy dal történetének és háttérének bemutatása, az énekes életrajza), melyeket a hallgatói csoportok már

teljesítettek, a legtöbben például már túl voltak az egyéni énekléseken, és kiválasztották a csoport legjobb dalát, amit majd közösen kell előadni. Az oktatók az online időszakra némileg átalakították a feladatot: a csoportoknak 4 perces videót kellett feltölteniük a versenybe, melyben 3 percig a dal háttéréről beszélnek, mindenkinek meg kellett szólalnia, és egy percig közösen énekelnek. Azzal is segítettek a hallgatókat, hogy javasoltak egy szereposztást a csoporttagoknak, hogy mindenki egy-egy részfeladatért legyen felelős (narrátor, videó vágó, grafika és dizájn, nyelvhelyesség és kiejtés, csoport-kommunikáció koordinátor), illetve közzétettek egy javasolt időbeosztást, hogy milyen ütemezéssel oldják meg a feladatokat az április 19-i döntőig. A videókat az egyetemi file-megosztóra kellett feltenni, onnan szedték le és osztották tovább az Instagramon, hogy a hat versenyző csapat mindegyike hozzáférjen. Jelenléti formában kb. 100 fős részvétellel számoltak, meglepetésre az Instagramon a dalonkénti megtekintések 102-189 között voltak, minden hallgatójuk szavazhatott, a döntő szavazást a Doodle-on keresztül oldották meg. Amire a szervezők nem számítottak, de beszámolójuk szerint látniuk kellett volna, és jobban felkészülni rá, az az volt, hogy a nyertes dal (M150, 2020) több mint 1000 szavazatot szerzett, ami csak manipulációval, csalással magyarázható.

A hallgatói és az oktatói oldalon is vegyesek voltak a visszajelzések. Az oktatók a megnövekedett értékelési terhet emelték ki, főleg az Instagramon végzett munkát nem szerették, ők inkább a Canvas inkább formális közegében érezték magabiztosnak magukat. Mások arról számoltak be, hogy a hallgatók szárnyaltak az Instagramon, és a képernyőn még a legbátortalanabbak is magabiztosan vettek részt a feladatokban, akár az éneklésben is. A hallgatók egy része nem kedvelte a csoportmunkát, mert így nem ők oszthatták be az idejüket, illetve a társakkal kapcsolatos problémákról is beszámoltak: néhány csoport inkább kizáró, mintsem összetartó módon működött, amit a szerzők a hallgatók közötti korábbi ellenérzésekkel magyaráztak. Az elégedett hallgatók a csoport összetartását emelték ki, többen a feladatokon túl is összejöttek a zoom-on egy kis beszélgetésre. A Bingo nagyon kedvelté vált, ezt folytatni is szeretnék: a hallgatók értékelték a szabadságot, amit a részfeladat-választásban kaptak, hasonlóan nyilatkoztak a Karaoke feladról is, ahol szintén maguk választhatták meg, hogy melyik feladatkörben, szerepben teljesítenek.

Az online közösségépítő alkalmak lehetővé tették, hogy az oktatói-hallgatói közösség a karantén ideje alatt is fennmaradjon és erősödjön.

A magyar példa

Több mint 20 éve dolgozom a szombathelyi felsőoktatásban, ez idő alatt több olyan tevékenységet vezettem, mely a kurzus céljain túl a hallgatói közösség megteremtését és működtetését is szolgálta, ezek közül eddig a legnagyobb jelentőségű az egyetemi közösségi rádió, a Bereznyi Rádió volt 2005–2012 között. A cikk ezen részében esettanulmányként számolok be a 2020. őszi félévben indult újabb közösségteremtő kezdeményezésemről.

Az ELTE PPK Pedagógiai és Pszichológiai Intézetében már 2020 előtt is felmerült, hogy a közösségszervezés BA szakos hallgatók bevonásával közösségépítő tevékenységet kezdjünk részben szórakoztató és szabadidős tevékenységként, részben pedig azért, hogy a szak ismertségét növelve az egyetem rekrutációs tevékenységét is erősítsük, valójában mindkét esetben „magunk miatt”. A járványhelyzet miatt elrendelt távolléti oktatás első félévében az oktatási folyamatok és a tanítási tartalmak digitális felületekre költöztetése és az új helyzethez való alkalmazkodás elvitte az energiákat, de a mindenki számára nehéz időszak kihívásai új lehetőségeket is felvillantottak, és az időszerű fejlesztési terv valamint a távolléti egyetemi oktatás öszeért. A közösségszervezés BA szak szombathelyi képzési helyszínén voltak már arra kezdeményezések, projektfeladatok, hogy a hallgatók közösségi összetartozását erősítsük, ezek azonban egyedi alkalmak voltak. A 2020. őszi félévben az egyik kurzusomon kezdtem el megvaló-

sítani egy olyan programsorozatot, mely dupla célkitűzéssel mind az intézet, mind a hallgatók érdekeit szolgálta, a kezdeményezésnek a Közösségszerelő Műhely nevet adtam. A megvalósítás az akkor másodéves hallgatókkal a Közösségek működési mechanizmusai II. kurzus keretén belül történt, ugyanis mind óraszámban (heti 3 óra), mind tematikában megfelelt a célkitűzésnek. Ez az a kurzus, mely az animáció, a változó igényekhez igazodó kulturális, ifjúsági és közösségi tervezés és szervezés technikái mellett az infokommunikációs technológiák alkalmazásának előnyeit, lehetőségeit és lehetséges kockázatait állítja fókuszba a közösségszervezés, az ifjúságfejlesztés és a humánfejlesztés területén. A hallgatók a kurzusjegyet teljes egészében a projektben nyújtott teljesítményükre kapták. A programtervezés jelenléti oktatás keretében feszített tempóban kezdődött (4. táblázat), de az egyetemi szabályozás ekkor már nem engedte a személyes részvétellel történő programok megvalósítását (ELTE Járványügyi Operatív Koordináló Testület, 2020), így az első perctől kezdve online rendezvény megvalósítására készültünk úgy, hogy az első rendezvényt, az online szakestet október 5-re időzítettük. A hallgatóknak szokatlan volt, hogy hétről-hétre kellett egy részfeladatot úgy teljesíteni, hogy annak minőségét a csoport elfogadja a bemutatás során. Hamar kiderült, hogy nem lehet el-lazsálni a dolgot, mert a csoportértékelés akár még keményebb is mint az oktatóé.

4. táblázat

Közösségszerelő Műhely előkészületek

<p><i>2020. szeptember 7.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – dátumok és részfeladatok rögzítése, – rendezvényszervezés, külső kommunikáció, meghívó, tartalom-felelősök kiválasztása
<p><i>szeptember 14.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – rendezvényekre vonatkozó szabályozás áttekintése (kommunikáció, GDPR), – játékok tesztelése, – meghívó szövegének véglegesítése, – plakáttervek megtekintése
<p><i>szeptember 21.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – online játékok tesztelése Teams csoportban és válogatás, – plakát elfogadása, meghívók kiküldése
<p><i>szeptember 28.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – szak-est forgatókönyv véglegesítése, check list, – játékmesterek és szabályok véglegesítése, – résztvevők jelentkezése alapján Teams csoporton belül csatornák létrehozása

A megvalósítást segítő és akadályozó tényezőket az 5. táblázat mutatja. A munkafolyamat elindítását segítette a korábbi kurzusokon kialakult hallgató-oktató összhang és az újszerűség varázsa, menetközben sokat lendített a folyamaton, hogy az intézet többi oktatója részéről is nyitottságot és támogatást tapasztaltak, a dékán jelzése, hogy a szakestet megnyitja különösen sokat jelentett a hallgatóknak. A folyamatok során az évfolyamtársak egymást is jobban megismerték, és pozitív támogató légkör alakult ki. A munkafolyamatot nehezítő körülmények a kezdeti időszakban okoztak nehézséget, de pár hét alatt ezek vagy tisztázódtak (pl. bizonytalanság az egyetemi szabályozásban, GDPR) vagy maga a folyamat hatott pozitív irányban rájuk (erőviszonyok kiegyenlítetté váltak, a rejtőzködő kompetenciák elnyerték a csoport elismerését).

5. táblázat
A munkafolyamat körülményei

Segítő tényezők	Nehezítő tényezők
<ul style="list-style-type: none"> – Hallgatók és oktató korábbi jó viszonya; – „Ilyen még nem volt!” – motiváltság, tenni akarás; – Részvételi szándék a dékán részéről; – Felkért előadók pozitív hozzáállása; – Tudni, hogy ki miben jó; – Társas támogatás 	<ul style="list-style-type: none"> – „Ilyen még nem volt!” – rutintalanság, bizonytalanság; – Az időzítés kiszámíthatatlan, betegség miatt lemondás; – Egyetemi szabályozás nem egyértelmű; – GDPR bizonytalanság; – Határidő szorítása; – Online eszközök használata: nem egyformán jártas mindenki; – A csoportban nem mindenki egyenrangú: hangadók és hallgatók is vannak; – Rejtőzködő kompetenciák

A hallgatók az őszi félév során egy digitális szakestet és három, az oktatói-kutatói élmény-beszámolót középpontba állító estet terveztek, de végül annyira bevonódtak, hogy öt esemény valósult meg, mert még a vizsgaidőszakban is igényelték a találkozást. A szakest során a MS Teams felületen játszottak a egyes hallgatókból és oktatókból álló csoportok. A tíz játékot a játékmesterek egy forgatókönyv alapján vezették (1. ábra és 6. táblázat), a három csoportot három játékmester foglalta le, és csak miután mindhárman minden csoportban levezették a játékot, jöhetett a következő kör új játékokkal és új játékmesterekkel. A terv papíron jól nézett ki, a megvalósítás során azonban gondot okozott, amikor egy-egy online csoport előbb végzett a játékkal, de a következő játékmester még nem volt szabad, így várni kellett. Erre nem gondoltunk a tervezés során, de a folyamatértékelésben már levontuk a következtetést, hogy a következő játékesten a holtidőre is kell adni feladatot a csoportoknak, mert azt tapasztaltuk, hogy nem indult meg a spontán beszélgetés, csak csendben várták a következő játékmester bejelentkezését.

1. ábra

A 2020. október 5-i szakest játékmesterei munka közben (csak a fénykép elkészülésének ideje alatt nem tartva a járvány miatt elrendelt biztonsági távolságot, egyébként magányosan, a képernyőn keresztül irányítva a játékot)

Saját fotó. A csoportképen jelenlévők: Antal Dániel, Erényi Dorottya, Takács Róza Csenge, Ugranyecz Anett, Varga Júlia, egyedül: Gyergyák Krisztina Dorina.

6. táblázat
Játékest forgatókönyv

	Játékok	Első kör	Második kör	Harmadik kör
1.	Emoji (Virág)	1-es csapat	3-as csapat	2-es csapat
2.	Kahoot (Anett)	2-es csapat	1-es csapat	3-as csapat
3.	Betűkavalkád (Júlia)	3-as csapat	2-es csapat	1-es csapat
4.	Társzavak (Vivi)	1-es csapat	3-as csapat	2-es csapat
5.	Puzzle (Dorottya)	2-es csapat	1-es csapat	3-as csapat
6.	Film felismerés (Dorina)	3-as csapat	2-es csapat	1-es csapat
7.	Ki vagyok én? (Virág)	1-es csapat	3-as csapat	2-es csapat
8.	Skribbl (Dorottya)	2-es csapat	1-es csapat	3-as csapat
9.	Zene felismerés (Dani)	3-as csapat	2-es csapat	1-es csapat
10.	Találós kérdések (Vivi)	Közös játék az általános csatornán		
11.	Beszélgetés (Júlia)	Közös beszélgetés az általános csatornán		

Az oktatói-kutatói élménybeszámolók (2. ábra) tervezése során a hallgatóknak kellett felkérniük az előadókat, egyeztetni az előadás címét, és mivel az előadók előzetesen eljuttatták tanulmányukat a beszélgetést levezető hallgatópárokhoz, azt elolvasva már előre is tudtak készülni kérdésekkel. A megvalósítás során moderátorok irányították a folyamatot, mivel akkor még be lehetett menni az egyetem épületébe, az oktató irodájában ez a két hallgató is jelen volt, a többiek pedig online csatlakoztak az eseményhez. Erre az időre az eseménynek már híre ment, így nem csak a szaktársak és a közvetlen oktatók, hanem budapesti oktatók, illetve kollégiumi szobatársak is csatlakoztak. A moderátorok vezették a beszélgetést, nézték a Teams üzenőfalat, és az ott érkező kérdéseket is felolvasták. Az oktató vetített képes beszámolóját követően került sor az eszmecsere az online jelenlévők között, ezek a kijelölt másfél órát többnyire jócskán meghaladták.

A harmadik előadó betegsége miatt a rendezvény módosult, és a „B terv” valósult meg, ezzel a névvel is hirdetve a rendezvényt:

„A Közösségszerelő Műhely 2020. november 16-i előadása elmarad, helyette a másodéves évfolyam által kitalált „B” terv lép életbe. Minden résztvevő készít egy maximum 5 perces vicces prezentációt valami olyan dologról, amihez neki köze van, vagy mostanában nagyon foglalkoztatja, fotók és videók beilleszthetők! A moderátorok, Antal Dániel és Iván Soma 17 órakor várja a csatlakozókat. Most nem lehet csak nézelődni és hallgatni, hanem készüljétek valamivel, és ahogy Soma mondta: De aztán vicces legyen!” (Bejegyzés a MS Teams csatornán, 2020. november 13.)

2. ábra

Meghívók az oktatói-kutatói élménybeszámolókra az ország ábrázolásával

A moderátorok TV híradó műsorvezetőnek öltözve várták a résztvevőket, és mindenkit felkonferáltak a szokásos médiasablonok használatával. Az esemény alkalmas volt arra, hogy kiderüljenek a „titkok”, például, hogy tudunk TV híradót készíteni, merünk kedvenc zenei előadónktól közös fotót kérni, fejből tudjuk a kedvenc színészeink filmjeit és magánéleti botlásait, bírjuk a kísértet sztorikat és a macskákat, stb.

A félév szorgalmi időszakán és a tervezett tevékenységen túl még egy találkozóra került sor a hallgatók kezdeményezésére. 2020. december 14-én estébe folyva szórakoztatták egymást a résztvevők, akiknek az volt a feladatuk, hogy a gyermekkorukból hozzanak fotókat. Az esemény a „Kicsi én” elnevezést kapta. Itt feltáruktak a családi fotóalbumok titkai, és kiderült, hogy mindenkiről létezik maszatos fotó, ráismertünk néhány bútorra és játékra, ami mindenkinek volt, illetve nem kell sokat keresgélni, ha autószerelőre vagy koncert hegedűsre lenne szükségünk. A Z generáció színes fotókat hozott, az X meg fekete-fehéret.

A munka a tavaszi félévben folytatódott a Kommunikáció elmélete és gyakorlata II. kurzus keretében (heti 3 óra), ahol az elsőéves hallgatók vették át a KM programsorozat megvalósításának feladatait. Ők két kerekasztal-beszélgetést és egy játékos szaketest szerveztek (3. ábra) az egyetemi szabályok betartásával (ELTE Járványügyi Operatív Koordináló Testület, 2021). A projektben való részvétel és teljesítmény a kurzusjegy 25%-át jelentette. Az első esemény a koronavírus járvány lelki és közösségi hatásait tárgyaló kerekasztal beszélgetés volt az intézethez tartozó szombathelyi pszichológia szak oktatóival és egy tanár szakos hallgatóval, aki a hallgatói véleményeket kutatta a távolléti oktatásról. A téma több mint 100 résztvevőt hozott a rendezvénynek, és a tervezett másfél órát jócskán túllépve közel három és fél órán át zajlott az online beszélgetés! A második kerekasztal beszélgetés a közösségszervezés területen a munkavállalás témakörét járta körbe, ehhez végzett hallgatókat, levelezős hallgatóként a szakmában már dolgozó társakat, a Nemzeti Művelődési Intézet Vas megyei igazgatóját és az Agora Savaria szombathelyi igazgatóját ültette a virtuális asztalhoz. Az esemény különlegességét jelentette, hogy minden résztvevő nagyon őszintén beszélt akár a legégetőbb kérdésekről is: mennyit lehet keresni, sokat kell-e túlórázni, mi okoz örömet, mi a buktatója. Ez volt az a

rendezvény, amelyről a szervező évfolyam is úgy nyilatkozott, hogy hiánypótló jelentőséggel bírt: többen most értették meg, hogy milyen szakmát választottak, és megbizonyosodtak róla, hogy jó helyen vannak. A szak iránti elköteleződés ilyen erősödését a programsorozat kezdetekor nem láttuk előre.

A félévet egy online játékos szakesttel zártuk (3. ábra), amely tematikus rendezvényként a rajzfilm körül forgott. Újításként nem csoportok, hanem egyének versenyeztek, a rendezvény minden játéka valahogyan kapcsolódott a rajzfilmekhez, sőt a játékosok rajzfilmhősnek öltöztek, vagy olyan jelzést (frizura, smink, ékszer) alkalmaztak, amely azonosította őket. A jelmezversenyt végül az oktatókból álló zsűri nem tudta eldönteni, mindenki maximális ötletességről tett bizonyosságot, volt, akit a smink mögött szinte fel sem lehetett ismerni. Ez a félév utolsó szorgalmi hetére időzített rendezvény sokáig jelenléti rendezvényként volt a tervben, de ahogy a 2021. tavaszi járványhelyzet súlyosbodott, és az egyetemi szabályozás május közepére sem változott, végül online megvalósítás mellett kellett maradnunk. Az eredeti ötlet (az idő, tömeg, tér összefüggés gyakorlati vizsgálata) megvalósítása a 2021. őszi félévre tolódott.

3. ábra

Szakest meghívó digitális tervezéssel

Készítette Sztojko Szonja.

Mindkét félévben a digitális oktatás egyetemen elérhető eszközei és felületei jelentették az alapot (MS Teams, Canvas), e mellé becsatolva olyan a weben elérhető játékokat és felületeket (pl. Kahoot, Legyen Ön is milliomos!), amelyek alkalmasak voltak egy digitális közösség megteremtésére és megmozgatására.

A hallgatók számára a munka újszerűnek és összetettnek bizonyult, több szempontból is nehezebb feladat volt számukra, mint egy szemináriumi témakörből prezentációt készíteni vagy egy beadandót megírni. Kihívást jelentett, hogy a munka minden fázisát (tervezés, hirdetés, lebonyolítás, értékelés) órai keretek között a hallgatók végezték, az oktató a háttér biztosításával, szakmai támogatással, útmutatással segítette a folyamatot, mintegy intergenerációs tőkeforrásként szolgálva (Bacsikai 2020) a projektalapú kompetenciafejlesztés során (Pálvölgyi 2019, Lehoczky 1997). Az időpontok rögzítése után a tervezés közös munkával zajlott, mindenki önként vállalva abban a részfeladatban teljesedett ki, amelyben erősnek érezte magát, de látta a többiekét és beleszóllhatott mások feladataiba. A tanulói szocializáció konstruktivista megközelítését követve, a javaslatok, módosító ötletek, mérlegelések és egymásra reflektálások egy korábban kevésbé hangsúlyos, szokatlan helyzetet teremtettek (Pusztai 2020). Mindenki

felelős volt valamiért, de az egészért is, és mivel a programok túlmutattak az előadótermi kereteken, komolyabban vették. A döntéseket közösen hozták, de a javaslatokat nem hatalmi szóval, hanem szakmai érveléssel lehetett elfogadtatni, elővult, hogy szavazásra is sor került.

A *learning by doing*, a cselekvés általi tanulás szakmai tapasztalatszerzésben való alkalmazhatósága az olyan piacérzékeny területeken, mint a pénzügy-gazdálkodás (Bradshaw – Harvey 2017, Johnson 2013) és a műszaki felsőoktatás (Samy – Savic 2019) evidenciának számít, használata a pandémia időszakában a felsőoktatás további területein (Hast 2021), illetve a világ jövőjén gondolkodva a társadalmi átalakulással és az élethosszig tartó tanulással összefüggésben is megjelenik (Fleener – Barcinas 2021).

Oktatóként a *learning by doing*, a hallgatók közösségi részvételén alapuló szakmai fejlesztő munka területén – a Berzsenyi Rádió³ 2005–2013 közötti főszerkesztői és újságíró szakirányos oktatói feladataim során – már értékes és tanulságos tapasztalatokat szereztem. A Községszerelő Műhely felépítése ezen tapasztalatokra alapozva indult, adaptálva a körülményekhez és az idővel megváltozott egyetemi és hallgatói elvárásokhoz. Tudtam, hogy nem rövidíthetem le a folyamatot és nem mondhatom meg a szerintem jó megoldást; ezt a csapatnak kell kidolgoznia és a dolgoknak idő kell mire kiforjék magukat (Velics 2008). Amit viszont a pandémia és a távolléti oktatás első nehézségeit érzékelve mindannyiunk számára célként fogalmaztam meg: a Községszerelő Műhely legyen egy olyan hely, ahol a hallgatók nyitott és támogató oktatási légkörben, védett környezetben próbálhatják ki ötleteiket, olyan határokat léphetnek át, és olyan területeken próbálhatnak ki újításokat, melyekre a munkahelyeken nem, vagy csak korlátozottan lenne lehetőségük. Általános benyomásként már tapasztalható volt, hogy a hallgatók jól érzik magukat a Községszerelő Műhely programokban, ugyanakkor érdemes volt azt is megvizsgálni, hogy az elégedettség mire terjed ki, és a folyamat milyen csoportszintű és személyes változásokat indukált. Részben oktatói visszajelzésként, részben pedagógiai megfontolásból és a jövő félév tervezhetősége szempontjából is érdekelt, hogy mi játszódik le a szervező hallgatókban. Már 2021. januárban visszajelzéseket gyűjtöttem e-mailen tizenegy nyitott kérdésben, melyek hosszabb szöveges reflexióra adtak lehetőséget. Ezt követően 2021. májusában az ELTE PPK KEB 2021/216 számon engedélyezett Qualtrics kérdőíves felmérés és SPSS adatfeldolgozás valósult meg. A team munka során az egymásért és a közös tevékenységért vállalt felelősség, a minőség iránti érzékenység, a részletekre kiterjedő elemző látásmód mind olyan tulajdonságok voltak, melynek erősödése már egy félévnyi munka során is megmutatkozott (Velics, 2021). A Községszerelő Műhely munkálataiban tevékenyen résztvevő két évfolyam hallgatói visszajelzéseiből oktatóként is energiát nyerhettem, amikor a szokásos OHV⁴ riportban olvasható értékelés helyett a nyitott kéréseimre e-mailben ilyen választokat kaptam:

„Tanárnőnek hála a helyi médiában is sikerült helyet kapnunk.⁵ Mikor nekifogtunk az egésznek, nem is gondoltam volna, hogy egyszer a helyi napilapban és televízióban is

³ A Berzsenyi Rádió a szombathelyi felsőoktatási intézmény (NYME-SEK) egyetemi rádiója volt, a Kommunikáció és médiatudomány BA szakos hallgatók adták a bázist, de önkéntesként más szakos hallgatók is csatlakozhattak. A három évfolyam nem csak felsőbb évfolyamos újságíró szakirányos kurzusok keretében működtette a rádiót, hanem aki kedvet érzett, akár már elsőévesként csatlakozhatott a neki tetsző műsor gyártási munkáihoz, így biztosítottuk a műsoroknak a tovább élését, és a hallgatók „keverését”, ami gyorsan együttműködő közösséget teremtett.

⁴ Oktatók Hallgatói Véleményezése: a Neptunon keresztül minden félév végén, minden kurzusra vonatkozó hallgatói visszajelzés a kurzus megvalósulásáról és az oktatói munkáról.

⁵ Előzetes és programajánló cikkek: ELTE PPK hírlevél, Facebook felület, Vas Népe nyomtatott és online: <https://www.vaol.hu/kozelet/helyi-kozelet/erdekes-temakat-kinal-a-kozssegszerelo-muhely-cimu-programorozat-4401061/>, továbbá:

viszont fogom látni projektünket. Azóta, hogy ez megtörtént, még nagyobb büszkeséggel gondolok rendezvényünkre, amely minden szempontból sokat adott nekünk, hisz erősödött a csapatunk tagjai közötti kapcsolat, együtt dolgoztunk egy közös cél érdekében, voltak határidők, külsős emberek, és felelősség. Ez mind olyan, ami bármelyik rendezvénynek tartozéka lenne, így hasznosnak érzem ezt a megtapasztalást.”

„Köszönjük a Tanárnőnek, hogy nem hagyott minket az elején punnyadni, és igazán belekezdünk a munkába, hogy hagyott minket kibontakozni, de közben végig ott volt mellettünk segítőkészen! Én személy szerint az utolsó két, kötetlenebb alkalmat is nagyon élveztem, mindenkiről megtudtam valami újat, és végre közösen töltöttünk el időt a csoporttal, hiszen ez szinte a minimumra csökkent az online oktatás beköszöntével. Azonban utána ezeken az alkalmakon felbuzdulva elkezdünk a játékokkal játszani együtt, videóhívásban, és volt, hogy a csoportból jópáran beszélünk a hét szinte minden napján! Szerintem ezt is részben a Műhelynek köszönhetjük!”

Következtetések és javaslatok

A három esettanulmány összehasonlítása során a kulturális különbségek mellett megfigyelhető, hogy a felsőoktatási rendszer és az oktatás körülményei jelentősen befolyásolták a pandémia kihívásaira adott válaszokat. Bár a három esetből általános következtetéseket nem szabad levonni, az összefoglalásban néhány különbséget gondolatébresztőként és tanulságként kiemelek.

A kínai esetből a magyar felsőoktatás számára tanulság lehet, hogy az aszinkron oktatás a hallgatók autonómiáját növelheti a tanulási folyamat önrányításával és az ütemezés rugalmas megválasztásával. Ez a módszer a közös tanulás érzetét is növelheti abban az esetben, ha a kurzus tervezésekor az oktatók a tananyag mellett az LMS rendszerek kapcsolattartást segítő funkcióinak használatát is beépítik a kurzusfolyamba, például oly módon, hogy közösen megoldható feladatokat is adnak, illetve kihasználják az üzenetek és chat lehetőséget a hallgatók egymás közötti kommunikációjára. Ez a megoldás a fő funkció mellett az oktatók válláról is levesz némi terhet, hiszen a hallgató által feltett kérdésre lehet, hogy egy-egy társa előbb reagál, mint az oktató, és a helyzet megoldódik; illetve előfordulhatnak olyan problémás helyzetek, melyekről a hallgatók szívesebben kérdeznak egymástól mint az oktatótól (például nem találja, hol érhető el a keresett tartalom; nem tudja, hogyan kell kezelni valamelyik funkciót).

Az amerikai esetben az oktatóközösség munkamódszere lehet tanulságos. 12 oktató együttműködésével valósult meg az egész szemesztert végig követő, kurzuson kívüli tevékenység, mely pedagógiai megszerkesztettsége, tervezése és a karantén helyzetre adott rendkívül gyors válasza miatt is elgondolkodtató. Míg hazánkban a 2020. tavaszi félév a felsőoktatásban többnyire a túlélő üzemmódot és a kurzusok gyors átalakítását, rengeteg önképzést és gyors alkalmazkodást kívánt meg az oktatóktól mint egyénektől, addig az amerikai esetben látható, hogy már ebben az első félévben is milyen kidolgozott és rendszerszerű választ adtak a kihívásra, nem csupán a fő oktatási szerepüket, hanem a hallgatók komfortját is szem előtt tartva.

Jelentős eltérés, hogy az amerikai esetben a hallgatók és az oktatók közösségi média használata erős elvárásként jelentkezett a pandémia ideje alatt, míg hazánkban, legalább is az ELTE

Események visszhangja: Nemzeti Művelődési Intézet:
<https://nmi.hu/megyei-iroda-hir/kozossegszere-lo-muhely/>

Szombathelyi Televízió – Műhely című műsora
<http://www.sztv.hu/muhely/muhely---2020-november-10>

Nemzeti Művelődési Intézet: Közművelődés „ON”-LINE – közművelődési jó gyakorlatok 7. adása, 2021. április 28. <https://www.jogyakorlaton.hu/>

szabályozásban, ezzel inkább ellentétes iránymutatás volt tetten érhető. A kurzustervezés során figyelembe kellett venni, hogy a hallgató-oktató és a hallgató-hallgató kommunikációból azt, amit csak lehet, vigyük biztonságos egyetemi felületekre, és ne a Facebook-on, hanem például a Teams csoporton belüli külön-külön csatornákon történjen a hallgatói kollaboráció. A hallgatók a félév során készített videókat, hangfájlokat például a Canvasra töltötték fel, vagy olyan linket adtak meg, amelynek a kezelése náluk maradt. Az oktató a Canvason látta a beküldött linket, megtekintette és értékelte a tartalmat, azt a hallgató utána már törölhette, és így a továbbiakban senki számára nem volt elérhető. Ez az eljárás, bár védi a hallgató által készített produktumot (amelyen gyakran ő is testtel, hanggal szerepelt), ugyanakkor nem tette lehetővé, hogy a társak is tanuljanak belőle, illetve az értékelés után eltüntethető, ami egy későbbi hallgatói jelzés vagy reklamáció esetén aggályos. A magyar egyetemi rendezvényszervezési gyakorlatban emellett még hangsúlyosan megjelent a GDPR szabályok maximális használata: ezek kötelező beépítése a folyamatba nehézkessé és túladministrálttá tette a legegyszerűbb Teams-es beszélgetést mint Közösségszerelő Műhely rendezvényt is.

Az amerikai példából kitűnik, hogy az intézetekben dolgozó oktatók mellett több oktatást segítő alkalmazott is részt vesz a folyamat működtetésében (például a közösségi média menedzser), míg hazánkban egy ilyen feladatot (intézeti Facebook vagy Instagram felület kezelése) főként a bizalmatlanság és a szabályozás korlátai miatt vagy az oktató saját maga, esetleg egy intézetnél foglalkoztatott diák lát el. Tapasztalatom szerint hasonló oktatói terhet jelent a helyzettel való egyéni megküzdés: hazánkban az oktató többnyire egyedül próbálja a helyzeteket az általa legjobbnak gondolt vagy legkényelmesebb módon megoldani. A vírushelyzet ezen annyiban változtatott, hogy igény támadt a szakmai összekapcsolódásra és tudásmegosztásra, és néhány jó gyakorlat nemcsak az első felfokozott időszakban, de továbbra is kitartóan működik, például az ELTE PPK MENTORpont Hálózata. Az amerikai példával ellentétben nehéz közös nevezőre hozni egy intézet minden oktatóját, akik inkább egyéni karrier-célokat követnek, mert a hazai felsőoktatási rendszer ezt követeli meg, ettől függ az előmenetelük és a fizetésük. Az oktatás és a publikációk mellett a pályázatok írása és menedzselése, továbbá az újonnan erős elvárásként jelentkező harmadik missziós tevékenység is az egyén energiáját követeli. Ezen feladatok mellett kellene még a hallgató csoportok tanórákon kívüli társas tevékenységét koordinálni, és a tanult szakma irányába való elköteleződésüket növelni. A megoldás az egyes tanszékek és intézetek szintjén az ilyen jellegű tevékenységekben való közös felelős részvétel és feladatmegosztás lehet, míg intézményi szinten a hallgatói programok szervezéséhez lenne szükséges erőforrásokat (anyagi és személyi) biztosítani.

A kurzuson túli közösségi tevékenységek a felsőoktatásban a hallgatók számára nem csupán hasznos szabadidő eltöltési módot jelentenek és rekreációs célt szolgálnak, hanem a közösség révén meg tapasztalhatják a szakmai együttműködést, a team munka révén erősíthetik munkavállalói kompetenciáikat, és az egymás iránti elköteleződés növelésével a jövőbeli szakmai erőforrásaikat is megalapozzák. Ebbe energiát fektetni olyan tevékenység, melynek eredménye nem azonnali hatásként jelentkezik, de bármely szakon a jövő generációjának épülését és fejlődését szolgálja.

IRODALOM

- Ardeni, Viola – Dallavalle, Sara – Serafin, Karolina (2021) Building Student Communities in Spite of the COVID–19 Pandemic. *Journal of Teaching and Learning with Technology*, 10 (1. Special Issue). 88–102.
- Bacsikai Katinka (2020) Szervezeti környezet és pedagógiai hozzáadott érték. In: Pusztai Gabriella (2020szerk.) Nevelésszociológia. *Elméletek, közösségek, kontextusok*. Debrecen, Debrecen University Press. 378–402.
- Bradshaw, Kathlyn – Harvey, Robert (2017) Accounting for Taste: Learning by Doing in the College Classroom. *College Quarterly*, 20(2). 1–20.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1142555.pdf>. Letöltés dátuma: 2021. május 12.
- ELTE Járványügyi Operatív Koordináló Testület (2020. szeptember 7.) *Tájékoztató – A 2020/2021-es tanév őszi szemeszterére az egészségügyi válsághelyzetre tekintettel*. Forrás: ELTE: <https://www.elte.hu/dstore/document/5359/ELTE-JOKT-2020-09-07.pdf>
 Letöltés dátuma: 2021. június 10.
- ELTE Járványügyi Operatív Koordináló Testület (2021. február 4). *Tájékoztató – A 2020/21-es tanév tavaszi félévének oktatásszervezéséről és a koronavírus járvány elleni védekezés miatti intézményi kötelezettségek végrehajtásáról*. Forrás: ELTE: <https://www.elte.hu/dstore/document/5973/ELTE-JOKT-2021-02-04.pdf>
 Letöltés dátuma: 2021. június 10.
- Fleener, Jayne – Barcinas, Susan. J. (2021) *Futures Learning Strategies for Social Transformation and Lifelong Learning*. American Association for Adult and Continuing Education.
https://eric.ed.gov/?q=learning+by+doing&pr=on&ft=on&ff1=dtyIn_2021&id=ED611608
 Letöltés dátuma: 2021. május 12.
- Gyarmathy Éva (2021) *A COVID–19-járvány hosszabb távú pszichológiai hatásai – különös tekintettel a gyerekekre (1. rész)*. Forrás: Magyar Tudományos Akadémia: https://mta.hu/tudomany_hirei/a-covid-19-jarvany-hosszabb-tavu-pszichologiai-hatasai-kulonos-tekintettel-a-gyerekekre-111387
 Letöltés dátuma: 2021. május 24.
- Hast, Michael (2021) Higher Education in Times of COVID–19: Giving Online Feedback Implementation Another Look. *Higher Education Studies*, 11(1), 1–7. Forrás: https://eric.ed.gov/?q=learning+by+doing&pr=on&ft=on&ff1=dtyIn_2021&id=EJ1288555
 Letöltés dátuma: 2021. május 12.
<https://doi.org/10.5539/hes.v11n1p1>
- Indiana University – Italian Program (2020. március 25). Italian Language Program at IU ONLINE (Spring 2020). Bloomington, USA. Forrás: https://www.youtube.com/watch?v=Wrp_I6DtS-8
 Letöltés dátuma: 2021. július 8.
- Johnson, Katryna (2013) Creating Experiential Learning in the Graduate Classroom through Community Engagement. *American Journal of Business Education*, 6(1), 149–154. Forrás: <https://eric.ed.gov/?q=Katryna+johnson&pr=on&ft=on&id=EJ1054280>
 Letöltés dátuma: 2021. május 12.
<https://doi.org/10.19030/ajbe.v6i1.7493>
- Kozma Tamás (1999) *Bevezetés a nevelésszociológiába*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.

- Lehoczky János (1997) „Zsongárkodás” avagy tanítási projektek a földrajz tantervben. *Iskolakultúra*, 9, 81–87. Forrás: http://realj.mtak.hu/10010/8/EPA00011_iskolakultura_1997-9.pdf
Letöltés dátuma: 2021. június 1.
- Lin, Xi – Gao, Li (2020) Student's sense of community and perspectives of taking synchronous and asynchronous online courses. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), 169–179. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3881614>
- M150. (2020. április 20). Volare – Domenico Modugno. Forrás: <https://www.instagram.com/tv/BLauszJHj0/>
Letöltés dátuma: 2021. július 8.
- Pálvölgyi Lajos (2019) A projektkompetencia értelmezése és mérése. In: *Hazai és külföldi modellek a projektoktatásban*. Budapest, Óbudai Egyetem RKK. 27–46. Forrás: https://klebi.edu.hu/sites/default/files/20195/Projektkonferencia2019_kiadv%C3%A1ny.pdf
Letöltés dátuma: 2021. június 1.
- Pusztai Gabriella (2020) Az iskolai szocializáció értelmezési paradigmái. In: Pusztai Gabriella (2020szerk.) *Nevelésszociológia. Elméletek, közösségek, kontextusok*. Debrecen, Debrecen University Press. 13–28.
- Samy, Ahmed – Savic, Marko (2019) The Hybrid Education Model: Evolution of the Higher Colleges of Technology, UAE. *Work Based Learning e-Journal International*, 8(1), 41–52. Forrás: <https://eric.ed.gov/?q=learning+by+doing&pr=on&ft=on&id=EJ1269710>
Letöltés dátuma: 2021. május 12.
- Velics Gabriella (2008) Vasi civilek az éterben – két modellértékű kísérlet a közösségi rádiózás tapasztalatairól. In: S. Nagy Katalin – Orbán Annamária (2008szerk.) *Értékek és normák interdiszciplináris megközelítésben*. Budapest, Gondolat Kiadó. 460–485.
- Velics Gabriella (2021) „Magunk miatt” – A digitális közösségépítés szakmai és személyes kompetenciafejlesztő hatása. In: *HERA 2021. évkönyv* (megjelenés alatt)
- Zsolnai Anikó (2014) Szociális tanulás – szociális viselkedés. In: Benedek András – Golnhofer Erzsébet (2014szerk.) *Tanulmányok a neveléstudomány köréből – 2013. Tanulás és környezete*. Budapest, MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság. 55–77.